

مقدمه

فعالیت مستمر امامان (ع)، از سال یازدهم هجرت آغاز شد و تا ۲۵۰ سال ادامه یافت

هر انسانی که از حکمت برخوردار است در یک حرکت بلند مدت تاکتیک‌هایی خواهد داشت که گاه ممکن است تند حرکت کند یا به عقب‌نشینی حکیمانه دست بزند. با این دید، زندگی یازده امام علیه السلام، یک حرکت مستمر و معنادار، در راستای اهداف انبیاء می‌باشد.

در شناخت عینیت جامعه برای نشر صلاح و رستگاری مهمترین عامل چیست؟

مهمترین عامل، درک عمیق و دید نافذی است که باید یک رهبر از آن برخوردار باشد تا با تدبیر به حمایت و تقویت شایسته حق پرداخته، در برابر شبهه انگیزی‌های باطل، پاسخی حکیمانه و خرد پذیر ارائه کند.

نرمش قهرمانانه امام حسن علیه السلام

امام حسن مجتبی (ع) که در شمار پنج تن آل عبا و همراهان پیامبر خدا (ص) در داستان میاهله جای دارد، حدود هشت سال از عمر خود را در پرتو تعلیمات و الطاف جد بزرگوارش حضرت محمد (ص) به سر برد و پس از آن، حدود ۳۰ سال، همراه پدرش زیست و آن گاه ده سال، در دوران سلطنت معاویه، امامت را به عهده داشت.

سیوطی از دانشمندان (اهل سنت) می‌نویسد :

حسن بن علی شخصی بزرگوار، بردبار، باوقار، متین، بخشنده و مورد ستایش مردم بود.

دلایلی‌های امام حسن (ع)

امام حسن (ع) در سال چهارم هجری، مسئولیت رهبری سیاسی و مذهبی جامعه اسلامی را عهده‌دار شد.

ماهرای کناره‌گیری اجباری امام حسن (ع) از خلافت، حساس‌ترین بخش زندگی امام حسن (ع) است.

پرسشهای مطرح شده پیرامون صلح امام حسن (ع) و یقار امام حسین (ع)

صلح یا تغییر سنگر مبارزه

بی تردید اگر امام حسن (ع) با لشگری چنین شکننده پای به میدان رزم می‌نهاد، معاویه او را به اسارت درمی‌آورد. تا

تنگ شکست خاندانش به دست سپاه محمد (ص) را جبران کند.

سوق امام حسن (ع) درباره سستی سپاه :

به خدا سوگند، اگر با معاویه درگیر شوم، اینان گردن مرا گرفته به

صورت اسیر به او تحویل می‌دهند.

کشته شدن امام حسن (ع) در آن وضعیت به معنای کشته شدن خلیفه مسلمانان، شکست مرکز خلافت و نابودی بسیاری از شیعیان مخلص حتی امام حسین (ع) بود.

زیرا معاویه با به خدمت گرفتن سه عنصر زور، تزویر می‌توانست در بسیاری از بدیهیات و باورهای دینی و عادات مردم تردید پدید آورد و نظرهایش را دست کم به مردم عادی بیاوراند.

دقت در شروط صلح نامه زوایای بیشتری از راز کردار امام حسن (ع) را آشکار ساخته، سیمای صلح را روشن و انگیزه تن ندادن حضرت (ع) را به شهادت تحلیل می‌کند.

بندهای صلح نامه امام حسن (ع)

۱- معاویه به کتاب خدا و سنت پیامبر (ص) عمل کند.

۲- پس از معاویه خلافت به حسن بن علی تعلق دارد و اگر برای حسن بن علی حادثه‌ای پیش آمد، متعلق به حسین بن علی است و معاویه حق ندارد کسی را به جانشینی خود انتخاب کند.

۳- معاویه باید ناسزا گفتن به امیر مؤمنان علی (ع) را ترک کند.

۴- بیت المال کوفه به معاویه واگذار نخواهد شد. معاویه باید هزینه زندگی بازماندگان کشته شدگان سپاه علی (ع) را از بیت‌المال بپردازد.

۵- آزادگان در هر جا هستند، باید از آزادی برخوردار باشند و کسی متعرض آنان نشود.

در کنار تلاش‌های روشن‌گرانه امام علیه السلام، مهلتی لازم بود تا هویت معاویه و حکومتش برای مردم و حافظه تاریخ روشن شود.

عملکرد معاویه در این مدت جامعه را برای درک انحراف موجود آماده ساخت، تا از عمق بپا شوند و اگر همه مانند

شهادی کربلا تا آستانه شهادت نمی‌تازند، دست کم در معبد شهادت بایستند.

مقایسه دو رویه یک رسالت

نوشیدن جام شهادت در موقعیت امام حسین (ع) و حفظ سرمایه زندگی بوسیله صلح و در موقعیت امام حسن (ع) به عنوان دو تدبیر برای جاودان داشتن مکتب و محکوم ساختن دشمن، تنها راه حل‌های منطقی و عاقلانه آن وضعیت بود و جز آن، راه دیگری وجود نداشت. هر یک از این دو راه در ظرف خود، برترین وسیله نزدیک شدن به خدا و امتثال فرمان او به شمار می‌آمد و گذشت زمان سودمندی و کارآمدنی‌شان را آشکار ساخت.

مقایسه دوستان و یاران دو امام :

آنان که با امام حسن (ع) بیعت کرده، در اردوگاه حضور یافتند و سپس بیعت شکستند، از کسانی که پیش از رویه رو شدن با امام حسین (ع) بیعت شکستند، بسی بدتر و خطرناک‌تر بودند.

وضع دشمنان دو امام علیهما السلام :

دشمن امام حسن (ع) معاویه و دشمن امام حسین (ع) یزد بود. برای روشن شدن تفاوت میان این پسر و پدر، گواهی تاریخ که پسر را «کودنی احمق» و پدر را «سیاست بازی تیز بین» متظاهر و فرصت طلب معرفی کرده است، کافی است.

مقایسه دو رویه یک رسالت (ادامه)

نمونه‌ای از اشتباهات و مفاسد معاویه :

❖ هجوم به سرزمین‌های امن خدا

❖ روش معاویه در برابر مواد پیمان صلح

❖ مسموم کردن و کشتن امام حسن (ع) و یاران صدیق امام حسن

❖ بیعت گرفتن برای یزد

امام حسین (ع) از اشتباه‌های معاویه بهره‌برداری کرد و بدین وسیله در برابر افکار عمومی بر قدرت وصال خود و انطباق نهضت ضد اموی با موازین اسلام افزود و هم چنین از لغزش‌های «جانشین معاویه» که در شراب و بوزینه‌بازی و انواع گناه غرق بود، برای دستیابی به هدفش بهره گرفت.